

Голові разової
спеціалізованої вченої ради
Національного університету
«Львівська політехніка»
професору Мирославу КРИШТАНОВИЧУ
вул. В. Чорновола 57, 36 навчальний
корпус, 4-й поверх, м. Львів, 79000

Відгук

офіційного опонента, ректора Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», доктора наук з державного управління, доцента Шестаковської Тетяни Леонідівни на дисертаційну роботу Лисачок Алли Василівни «Механізми управління інвестиційною безпекою держави в умовах сталого розвитку», подану на здобуття науково ступеня доктора філософії з галузі знань 28 - «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження.

У сучасних умовах глобалізації економічних процесів, інвестиційна безпека держави стає ключовим фактором її економічної стабільності та конкурентоспроможності. Нестабільність світових ринків, політичні конфлікти, економічні кризи збільшують ризики для інвесторів, що вимагає від держави розробки ефективних механізмів управління цими ризиками. Для сталого розвитку економіки багатьох країн необхідно залучення іноземних інвестицій, що в свою чергу вимагає створення сприятливого інвестиційного клімату. У світі набирає популярності концепція сталого розвитку, яка передбачає гармонійне поєднання економічних, соціальних та екологічних інтересів. Управління

інвестиційною безпекою в таких умовах вимагає нового підходу. Сучасні технологічні, екологічні та соціальні виклики змушують переглядати інвестиційні пріоритети держави, що в свою чергу впливає на механізми управління інвестиційною безпекою. Ефективне управління інвестиційною безпекою може допомогти запобігти кризовим явищам в економіці, забезпечивши стабільність та довіру інвесторів. Отже, вивчення механізмів управління інвестиційною безпекою держави в умовах сталого розвитку є вкрай актуальним і важливим для забезпечення стабільності, прогресу та добробуту кожної країни.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел зі 294 найменувань та чотирьох додатків. Структура дисертації Лисачок А.В. не викликає заперечень. Виклад змісту дисертації логічний та послідовний.

У *вступі* обґрунтування вибору теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, використані для цього методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації, зазначено особистий внесок здобувача при виконанні дисертаційного дослідження, наведено перелік наукових публікацій здобувача за темою дисертації, подано відомості щодо апробації отриманих результатів та їх впровадження у освітній процес, наукову та практичну діяльність, встановлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

У *першому розділі* наведено огляд існуючих підходів до визначення понять “інвестиційна безпека”, “сталий розвиток”, “механізм державного управління”. Наведено класифікацію основних загроз інвестиційній безпеці та її основні індикатори. Запропоновано власне визначення інвестиційної безпеки, яке обумовлює, що це такий стан економіки, при якому в країні створене ефективне інвестиційне поле для інвестицій, що підкріплене нормативними та законодавчими актами, що в свою чергу

здійснюють підтримку та врегульовують діяльність як внутрішніх так і зовнішніх інвесторів, для досягнення стійкого економічного розвитку країни. Запропоновано власне трактування поняттю “механізм державного управління” під яким варто розуміти певну сукупність засобів, методів, суб’єктів та об’єктів як єдиної системи управління, яке за допомогою оцінки діяльності суб’єкта підтвердить його ефективність. Узагальнено основні складові механізму державного управління економіки та наведено його структуру.

У *другому розділі* проаналізовано основні нормативно-законодавчі акти у сфері інвестиційної діяльності. Виявлено, що в українському законодавстві немає закону, який би регулював питання безпеки інвестицій. Проаналізовано зарубіжний досвід у сфері інвестиційної безпеки, відповідно до якого виявлено основні процеси та інституції, які залучені при формуванні сприятливого інвестиційного середовища. Проаналізовано показники інвестиційної безпеки, відповідно до яких прослідковується тенденція, що вони є далекими від порогових значень. Проведено аналіз динаміки показників інвестиційної безпеки Рівненської області, який продемонстрував негативні тенденції, щодо рівня інвестиційної безпеки регіону.

У *третьому розділі* запропоновано удосконалення механізмів управління інвестиційною безпекою в умовах сталого розвитку, зокрема: правового, економічного (фіскальні, субсидії для інвесторів, квоти, мито, ПДВ і т.д.). Доведено, що основними інструментами для розвитку та стимулювання іноземних інвестицій мають бути: звільнення від оподаткування, податкові знижки, механізм прискореної амортизації, інвестиційні податкові кредити, зменшення податкового навантаження. Визначено, що основним способом залучення додаткових інвестицій для держави є державно-приватне партнерство. Надано пропозиції щодо удосконалення інституційного та правового забезпечення підготовки й реалізації проектів ДПП, підвищення рівня гарантування захисту

інтересів приватних інвесторів та держави у реалізації проектів ДПП. Запропоновано основні кроки щодо модернізації законодавства у сфері ДПП. Запропоновано для удосконалення механізму управління інвестиційної безпекою держави в умовах сталого розвитку необхідно перезавантаження Вищої ради правосуддя задля очищення й оновлення суддівського корпусу, забезпечення справедливої участі громадян у судочинстві, вдосконалення досудового розслідування, повноцінного і своєчасного виконання судових рішень тощо, перегляд основних повноважень органів державної влади для розмежування повноважень та їх можливого впливу на інвестиційну безпеку держави.

Висновки дисертації повністю відповідають завданням дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною теми науково-дослідної роботи за темою «Фінансово-економічна політика в контексті інноваційного розвитку України» (номер державної реєстрації № 0120U105019) у межах якої автором запропоновано напрями підвищення інвестиційної безпеки держави в умовах сталого розвитку з урахуванням зарубіжного досвіду.

До найвагоміших наукових результатів, що містяться в дисертації, слід віднести наступні:

вперше:

– запропоновано підхід до оцінювання рівня інвестиційної безпеки держави на регіональному рівні, використання якого дозволяє оцінити негативний вплив на соціально-економічний розвиток регіонів, виявивши головні негативні чинники, який у перспективі можна буде використовувати при порівняльному аналізі регіонів для мінімізації інвестиційних ризиків, що позитивно вплине на зростання рівня ВРП та залучення ПІІ;

удосконалено:

– методику оцінювання рівня інвестиційної безпеки держави шляхом виокремлення трьох рівнів (міжнародний, національний, регіональний) оцінки інвестиційної безпеки, що дозволяє модернізувати засади державного управління інвестиційними процесами задля забезпечення його більшої функціональної ефективності та систематизувати показники оцінки інвестиційних процесів на всіх трьох рівнях;

– систему принципів державного регулювання економіки, а саме доповнено їх перелік іншими визначальними принципами: взаємозалежності – передбачає оцінку взаємозв'язку людини і природи на місцевому та глобальному рівнях; різноманітності – означає оцінку важливості природного і культурного розмаїття в нашому житті, економіки і добробуту; ресурсозатратності – передбачає визнання, що ресурси планети є вичерпаними, і наслідками некерованого і нестійкого зростання є збільшення масштабів зuboжіння.

дістали подальшого розвитку:

– уточнення понять «інвестиційна безпека», «механізм управління інвестиційною безпекою» та «сталий розвиток»;

– пропозиції щодо удосконалення інституційного та правового забезпечення підготовки й реалізації проектів державно-приватного партнерства, зокрема, у договорі повинні бути передбачені стимули для інвесторів, оцінка ризиків, повинна бути прописаною досконало, враховано соціальні наслідки та вплив на довкілля, захист інвесторів від ризиків та ін., впровадження ДПП на основі рівноправного партнерства, що дозволило сформулювати пропозиції щодо прийняття; створення механізму для укладення концесійних угод з партнерами (у тому числі стратегічними інвесторами), при цьому запропоновано переглядати строки на які можуть бути укладені відповідні угоди;

– узагальнення закордонного досвіду державного управління

інвестиційною безпекою в умовах сталого розвитку, відповідно до якого ЄС та держави-члени ЄС використовують цілий спектр більш неформальних механізмів і методів впливу: Зелені та Білі книги; вивчення й опитування громадської думки; комунікації; дорадчі комітети; ділові й громадські групи з обговорення (тест-панелі та фокус-групи); консультації Adhoc; консультації в режимі он-лайн (ІКТ, Інтернет);

– пропозиції щодо удосконалення системи законодавства, шляхом прийняття єдиного нормативно-правового акту, який б регулював питання інвестиційної безпеки, зокрема Закону України “Про інвестиційну безпеку”, основними положеннями якого запропоновано наступне: перевірка інвестицій, інвестора, аналіз та моніторинг безпечності інвестицій, та їхній можливий негативний вплив на ЕЕС держави; ухвалення Закону України “Про екологічне страхування”, для захисту постраждалих осіб від екологічної шкоди, захисту інтересів держави, що сприятиме еко-модернізації підприємств; природоохоронного законодавства за допомогою механізму управління інвестиційною безпекою в умовах сталого розвитку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість та достовірність наукових результатів, одержаних Лисачок А.В., при проведенні досліджень за темою дисертаційної роботи, забезпечується використанням загально-наукових підходів та логічних методів пізнання й емпіричних методів дослідження.

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковані в індексованих наукових журналах та доповідалися на наукових конференціях. Висновки дисертаційної роботи є обґрунтованими.

Апробація дисертації та публікації.

Основні пропозиції, висновки та рекомендації дисертації обговорені та схвалені на науково-практичних конференціях різних рівнів, зокрема міжнародних: Integrity in public service as an important component of state investment security (Estonia, 2020, 26 March); Investment security of Ukraine the

state and prospects of improvement (Ljubljana, May 29, 2020); Інвестиційна безпека держави як запорука інвестиційної привабливості України (Varna, Bulgaria, April 20, 2020); Держава як головний суб'єкт у процесі забезпечення інвестиційної безпеки держави (Melbourne, Australia, April 06-07, 2020); Основні загрози інвестиційній безпеці України та шляхи їх подолання (San Francisco, USA March 30-31, 2020); Основні функції механізму управління інвестиційною безпекою: трактування сутності понять. (2; 2020; Ljubljana); Регулювання інвестиційної безпеки: досвід Польщі та уроки для України (Edmonton, Canada, April 13-14, 2020); Інвестиційна безпека як важлива компонента національної безпеки країни у процесі реформування публічного управління (Київ, 22 червня 2020 р.); Інвестиційна безпека як ключовий фактор конкурентоспроможності економіки України (Токуо, Japan, February 10-11, 2020).

Результати дисертаційної роботи повністю висвітлено в наступних наукових працях: 1 – розділі монографії, 8 наукових статтях, 4 з яких опубліковано у фахових виданнях, включених до переліків фахових видань, затверджених Міністерством освіти і науки України та 3 – в іноземних виданнях, 1 – стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science, а також у 16 тезах міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференцій.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до такого виду робіт і наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Текст дисертації написаний українською мовою в науковому стилі.

Практичне значення результатів дисертації.

Врахування основних результатів дисертації дало змогу запропонувати конкретні пропозиції для упровадження в публічно-управлінську практику. Теоретичні положення та практичні рекомендації

дисертаційного дослідження використано:

– Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні під час підготовки аналітичного звіту “Робота майбутнього. Форсайт обумовлених впровадженням нових технологій змін у сільському, лісовому та рибному господарствах України”, а саме у частині підготовки розділів: “Обґрунтування вибору виду економічної діяльності”, “Кабінетне дослідження” у частині аналізу макроекономічних показників, “Фактори, що гальмують впровадження нових технологій на підприємстві” (довідка про впровадження №2135 від 19.09.2022).

– Департаментом економіки та цифровізації Київської обласної військової адміністрації при забезпеченні реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності та державно-приватного партнерства, а саме у частині розробки та організації заходів, спрямованих на нарощування інвестиційних ресурсів, створення сприятливого інвестиційного клімату (довідка про впровадження №412/24/01/2022 від 22.09.2022).

– Департаментом цифрової трансформації та суспільних комунікацій Рівненської обласної адміністрації при здійсненні аналізу та прогнозу розвитку соціально-політичних процесів у регіоні, розгляду питань пов'язаних із реалізацією внутрішньої політики, підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів для місцевих та центральних органів влади. Насамперед, у частині використання методів, інструментів, форм управління вектору розвитку громадянського суспільства (довідка про впровадження №451/03.2-11/22 від 07.10.2022).

Дотримання академічної доброчесності.

При аналізі дисертаційної роботи, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає

вимогам академічної добросовісності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У пункті 1.1. авторкою пропонується понятійно-категоріальний апарат дослідження інвестиційної безпеки держави. Проте у роботі потребують додаткового обґрунтування трактування поняття "механізмів державного управління". У такому випадку, доречно було б розглянути питання ефективності такого механізму та відповідні індикатори оцінки діяльності суб'єкта господарювання.

2. Авторкою при формулюванні підходів до вдосконалення системи управління сталим розвитком, більше уваги слід було б приділити напрямам удосконалення структури та повноважень існуючих органів державної влади, які здійснюють регулювання та перспективних векторів функціонування саме соціальних компонентів в системі управління сталим розвитком.

3. Автором запропоновано підхід до оцінювання рівня інвестиційної безпеки держави на регіональному рівні, використання якого дозволяє оцінити негативний вплив на соціально-економічний розвиток регіонів, виявивши головні негативні чинники, який у перспективі можна буде використовувати при порівняльному аналізі регіонів для мінімізації інвестиційних ризиків, що позитивно вплине на зростання рівня ВРП та залучення ІІІ, однак із поданого тексту незрозуміло – чи подані результати є авторськими, чи зроблені на основі узагальнення інших наукових праць. Потребує детальнішого обґрунтування співвідношення системи сталого розвитку та еколого-економічної системи, а саме визначення їх спільних та відмінних рис.

4. Робота значно виграла б за наявності у ній напрямів адаптації саме європейського досвіду щодо державного управління інвестиційною безпекою в умовах сталого розвитку, відповідно до якого ЄС та держави-члени ЄС використовують цілий спектр більш неформальних механізмів і методів впливу. Це б суттєво підвищило практичне значення

дисертаційної роботи. Варто зауважити, як саме воєнний стан вплине на інвестиційну безпеку держави, і як варто діяти та які приймати рішення для мінімізації негативного впливу на державу.

5. Недостатньо розкрито у другому розділі з позицій використання моделі еколого-економічної системи, як комплексу взаємодіючих економічних, природних і соціальних елементів, для аналізу структури і функціонування інвестиційних процесів є інституційно-правове забезпечення державної інвестиційної політики України. У цьому контексті, на нашу думку, варто було б глибше проаналізувати інституційну та нормативно-правову платформу і параметри їх результативності, що надало б додаткової аргументованості пропозиціям дисертантки щодо запропонованих заходів.

Загалом дисертаційне дослідження виконано на достатньому теоретичному рівні. Висловлені зауваження носять рекомендаційний характер і не знижують наукову та практичну цінність отриманих результатів

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Лисачок Алли Василівни «Механізми управління інвестиційною безпекою держави в умовах сталого розвитку» є завершеним науковим дослідженням, актуальною та має наукову новизну та практичну значущість. Тема і зміст дисертації відповідають спеціальності 281 – «Публічне управління та адміністрування» та вимогам передбаченими наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44).

Враховуючи актуальність, обґрунтованість наукових положень і висновків, наукову новизну та практичну значущість дисертаційної роботи, а також дотримання академічної доброчесності вважаю, що Лисачок Алла Василівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,

доктор наук з державного управління, доцент,

ректор Чернігівського інституту

інформації, бізнесу і права

Закладу вищої освіти «Міжнародний

науково-технічний університет

імені академіка Юрія Бугая»

Тетяна ШЕСТАКОВСЬКА